

Kozma László

Erdélyi szonettek

II.

Letartóztatás

Kettős fűzfa a tövisi úton.
A sofőr kiszáll, valamit sziszeg,
Arcával a motorházba bújjon.
A Püspök sóhajt. Ebből érte meg,

Hogy eljött végül, igen, itt az óra,
Az Ember Fia elárultatik,
S híveinek véle egy a sorsa.
Fékcsikorgás. Ajánlja, hogy segít —

Bólint, átszáll a másik autóba.
Kanyarodnak. Nem is kérdik célját,
De ő tudja: a tövisi úton

Krisztusával mindig célba ér.
Látták aztán, s futott a híre szét,
A vonaton a bilincses kezét.

Márton Áron

Mindig voltak, akik körülvették,
Eggyé vált a püspök és a népe.
Kenyér és bor, áldozat szentsége,
Felemelte Krisztus ostyatestét.

— A tettekkel, azzal hirdessétek
Éljétek az Evangéliumot! —,
Ezt követte, bárhová is jutott,
Elkísérte az oltárnak fénye.

A fény, amely az arcán tükröződött,
Mert maga volt az áldozat, a püspök,
Ám széttörte börtöne bilincseit,

És megőrizte, akit ő megőrzött.
Lehullt lakat, hőköltek börtönőrök,
S akár Péter, szabadon tekint szét.

Márton Áron püspök

Gaál András festménye, 1993.

A háttér a fenyveseknek zöldje
Derengés, hol színné vált a táj.
A szemöldök a havasok csöndje,
Fehér ívű, kemény sziklavár.

S a vörösek, színe az áldozatnak,
A vékony csík, a püspöki főveg,
Sötét szeméből a lángok kicsapnak,
Vonal a száj és résnyi a szemek.

A palástnak megvillan a kékje,
Az életút pirosas szegélye,
A kemény arcél szinte kifaragva.

Fehér gallér és a haj fehére
És fény hullik arany keresztjére,
Melyben Krisztus némasága hallgat.

Madonna-szobor

Szervátiusz Jenő, faragás, 1937.

Sötétbarna Madonna-szobor,
A ruha fényes redőkben omol.
Egyszerűen és fegyelmezetten,
Nem a szellő fújására lebben.

A köpeny íve, mint templomi fülke,
Teste körül szinte megfeszülve.
A kezével öleli és védi,
És a Gyermekek komolyan szemléli

A világot, hiszen tudja sorsát,
Arcukon az álmodó menyország.
Az arcélek ahogy összeérnek,

Egymásba a szeretetet oltják,
Krisztus-hit és anyai boldogság:
Kiviruljon a feltámadó Élet.

A templomépítő

Élő a hit, mely templomot épít,
Istenházát, akárhogy is tiltják.
Más falak közt felhúzza már félig,
Kőről kőre, bárha már gyanítják.

És már titkon deszkát, téglát hozna,
A mester-kéz fölrakja azonnal,
Szívükben is kész a katakombá,
Krisztus jászlát hitük belélopja.

Hiába a Heródes parancsa,
Csillag gyullad, fényes, hogy vezessen,
S pásztorének hangzik Betlehemben.

Kész a templom, kereszt jele rajta,
S három király az éjjeli csendben
Várja, hogy a Gyermekek megérkezzen.

A Csíksomlyói Szűzanya

Templomnak oltárán fényes ragyogás hív
Tiszta nyugalmával, melyet lelked áhít.
Máriának szobra, hársfából faragva
Mosolyának fényét reá sugarazza.

Tartja a gyermekét karjában szelíden,
Nem is érzi terhét, oly könnyű az Isten.
Aki léssen egykor világ megváltója
Máriának karja úgy öleli, óvja.

S aki majdan, egykor keresztyét hordozza
Emeli Mária, ki világra hozta.
Fogadd be, Szűzanya, népünk árvaságát,

Fiadhoz fohászkodj, teljesüljön sorsa,
Sóhajtó reményünk válhasson valóra:
Elérhessük Véle kegyelem országát.

Szent István

Jobb oldalán István, ki maga a törvény,
Püspökségét egykor, hogy a népet óvja,
Bajban vigaszt nyújtson, hitében gondozza,
Ő alapítá meg Erdélynek a földjén.

Neve is ez lévén: Erdélynek egyháza,
Találkozzon benne, mint erek a szívben,
És áldó imádság szertefusson innen,
Ezredévig álljon, ne legyen múlása.

Mint a bérctetőkön felleg villámlása,
Elhasson a szózat az erdélyi tájra,
Ne csak füled hallja, de szemed is lássa,

Hogyan hangzik onnan István imádsága:
— Néked ajánlottam, tartsad meg e népet
Boldogságos Anya, vedd karodba, kérelek.

Szent László

Szépvíz mellett pihen lova,
Felfrissül, hogy tovaszálljon
Mint a táltos, messze tájon,
Csillagösvény híres hona.

A lejtőkön legelészik,
Sziklán szikrázik a körme,
Ahogyan magasba törne,
Sörénye fellegben fénylik.

Most megindul lassan, szépen,
Csíksomlyóba hogy elérjen,
S László a lováról szálljon.

Templomkapun hogy belépjen,
Feléd fordul fényességben,
Máriánál hogy megálljon.

Rosa mistica

Templomablak. Futó fénytörések,
Szivárványos a krisztusi élet.
Tisztaság és törhetetlen hűség,
Mint a réten virágzás terül szét.

Az ablakon szelíd magyar szentek
Egymás után sorban átderengnek.
Ahogy útját a napsugár járja
Rávetül az Erzsébet-rózsára

S ahogy áthull, pirosan fut végig
Arcukon, kik Máriát szemlélik,
Karján aki a Megváltót hozza.

A szobrához járuljanak sorba,
Láthatatlan hajlik, illatozva,
Lelkükben nyit a mennyei rózsa.

P. Papp Asztrik

*Azóta mindig úgy látom népemet:
Vállán súlyos kereszt — járja a Jézushágót.*
P. A.: A Jézushágón

Együtt mentél, vigaszra vágyón
A népeddel a Jézushágón.
A gyertyafények, egy-egy csillag,
Éjszakába beléhasítanak.

Ének zendül a némaságon
— Uram, segíts! — a Jézushágón.
Fenyő hajlik a csendes éjbe,
A szelíd Krisztus ölelése.

Véle virrasztunk, hogy vezessen
Által a getszemáni kerten,
Halk harangszó, mint imacsengő.

Kigyúl a fény a fellegekben,
A Mária-arc megjelenjen,
Piros Pünkösöd, a hajnal eljő.

Csíkszereda, Szent Ágoston-templom

Égbe tör a templom kettős tornya,
Úgy őrködik a városod fölött.
A múlt időt mélán harangozza,
De van egy nap, hol zúg és mennydörög.

És fénylenek a kertben a kövek,
És illatozik hófehér gyopár,
Napsugár gördít piros szőnyeget,
A templomlépcső léptét várja már.

És megjön Ő, hogy végezze a munkát,
Tűnjön a baj, csituljon szomorúság,
És a népek nagy békéje győzzön.

Hogy szolgáljon a kevésben is hűen,
Bilincs törik, s ő kiált gyönyörűen:
— Amit adtál, Uram, én megőrzöm.

Nagy Imre

Az út mellett vörösfenyők íve,
Ahol lakott Zsögödi Nagy Imre.
Virágok a napverte tisztáson,
Ecsetet hogy illatukba mártson.

Kemény arcok, kifaragva szinte,
A szüntelen szelekbe feszítve.
Rajzolódnak fekete-fehéren,
Szénrajzok a szikrázó hegyélen.

Tolong a nyáj, fény a fenyvesekben,
Hogy minden út fölfelé vezessen,
És a népünk meg ne tántoruljon.

Aranyfényben, kéklő fergetegben
A színekben harmónia zengjen,
S forrás fakad a zsögödi kúton.

Karácsony

Égi bárány fehér gyapját szórja,
Közeleg a világ megváltója.
Behavazva a fenyőfák sorba,
Fényes angyal fehér szárnyatolla.

Az angyalok örömet hirdetnek
A megnyíló emberi sziveknek.
Megszületett, itt van már valóban,
Isten Fia egyszerű jászolban.

Szalma között a legnagyobb szentség
Érkezését csillagok jelentsék,
Akiról az égi szózat hírt ad:

Csillagok közt fényességes csillag.
Csíksomlyóra siet már a pásztor,
Ösvényére a világ világol.

Orbán Balázs

Szejkefürdő. Újabb kapuk sora,
Egymásba nyíló újabb kezdetek.
Mert az utad nem ér véget soha,
És a kapu újabb hívást jelent.

Székelykapuk. Ívükön felirat,
Hajló virág, mely utadon kísér.
És fölsugárzik a parányi nap,
Meggpihenhetsz a holdnak fényinél.

A vándorbotot percre tedd le már,
Elült a szél és hallgat a madár,
A patak vize csöndesen suhog.

De fény gyullad a fenyőlombon át,
Mely koszorúzza népednek honát,
S fölötted ég vezérlő csillagod.

Kőrösi Csoma Sándor

Elváltoztak a hazai hegyek,
Mint egy idegen nyelv mormolása,
A patakzúgás távol üzenet,
Ő megindult a hívó szó nyomába.

És kinyílik végtelen Tibet,
Nap szikrázik ős kolostorára.
A történelem titkát érti meg,
Hol volt egykor a magyarok hazája.

S elváltoznak az idegen hegyek,
Hargita lesz a sziklás Himalája,
És a forrás magyarul cseveg,

Mert megérkezett a hazai tájra.
Ahol minden forrás megered,
És célba ér a vándor utazása.

Mikes Kelemen

Mert források őrzik a szivét,
Aki egykor ide hazavágyott,
Otthon volt itt, ahogy senki még,
Mert nem tudta elfeledni Zágont.

Eltűnik a fájó messziség,
Patakmoraj a tenger zúgása.
És a habja sziklás kővidék,
Oda indul nagy kirándulásra.

Édes Néném! így szól a levél,
Palackposta, hiszi, hazaér,
S egy szellőben vár a válaszára.

Tengerillatban fenyőt remél,
Hullámtornyok, harangszó zenél
— Édes Néném! — s öleli hazája.

Erdély vizei

Ezernyi cseppje hogy feszít,
Megteremtve üregeit!
Hogyan forr a sziklákon át,
Forrását, csobogó csodát

mint győzelmet, úgy hirdeti,
A vízesését zengeti,
Habjában sziklasúly görög,
Aranyat csillant, örömet.

És zöld haját lebegteti,
Csöndesen gyúlnak színei,
Tükrözve fát, virágokat.

S ahol zuhogást csendesít
Gyűrűző hullámfényt vetít,
Visszacsillantja arcodat.

Jegyzetek

Letartóztatás: Márton Áron püspököt 1949-ben tartóztatták le, börtönéből 1955-ben szabadult. Fogságának helyszíneit, körülményeit igyekeztek titokban tartani. Bodoni Árpád plébános így emlékezik: „Titokban akarták végezni a lefogást, de mi tudtuk, mert valaki látta és elmondta. Mikor a püspök urat szállították az enyedi börtönbe, keze-lába meg volt láncolva. Tudjuk, hogy az úton a püspök úr marmeládos kenyeret evett, tartani kellett a bilincses kezét, hogy a szájához tudja emelni.”

Márton Áron: püspök (1896–1980). 1949–1955 között börtönt szenvedett, majd többször korlátozták mozgását. Jelmondata: *Non recuso laborem* — nem futamodom meg a munkától.

Márton Áron püspök: Gaál András (1936–) erdélyi festő képe (1993). Márton Áron gyűjteményében.

Madonna-szobor: Szervátiusz Jenő (1903–1983) erdélyi szobrász alkotása. Fából faragva. Márton Áron gyűjteményében.

A templomépítő: A diktatúra időszakában tilos volt a templomépítés, Mégis voltak papok, például Incze Dénes, Darvas-Kozma József, akik a tiltás ellenére, megkerülve az előírásokat, hajlékot építettek Istennek.

P. Papp Asztik: ferences szerzetes (1916–1985). Csíksomlyó rendházában is tartózkodott, az 1950-es években társaival együtt kényszerlakhelyekre internáltak. Az 1956-os forradalmat követő megtorlások során hét évig szenvedett börtönt, 1964-ben szabadult. Több verseskötete jelent meg.

Csíkszereda, Szent Ágoston templom: A csíkszeredai Szent Ágoston templom búcsúnapja egyben Márton Áron születésnapja, akinek édesapja is Ágoston volt.

Nagy Imre: festőművész (1893–1976), Csíkszögödön élt.

Orbán Balázs: író, néprajzi gyűjtő, iskoláit Székelyudvarhelyen végezte. Szejkefűdön álló kopjafás síremlékéhez nyitott székelykapuk vezetnek.

Kőrösi Csoma Sándor: nyelvtudós (1784–1842), tibetológus, a tibeti-angol szótár megteremtője. A magyarság eredetének kutatója.

Mikes Kelemen: író, műfordító (1690–1761). *Törökországi levelek* című művével a magyar széppróza egyik megteremtője.

P. Buzogány Árpád

Rózsailatú szél a város fölött

Lyukas ma az égi sátor
hold sárga sugarától,
hangoskodó békák várnak
egy kis esőt a nyárnak,
különben alszik a város,
csillogó csillag páros,
a szél ma rózsailatú,
harmatos minden lapu,
tücsök halkán muzsikálgat,
tündérek raknak várat,
Göncöl szekere üresen,
hulló csillagát lesem —
ne várjál már altatóra,
éjfél ütött az óra.

Beke Sándor

Hűség

A hűség önmegtartóztatás.

Érted.

A szerelem
magabiztos atomjai.

Kötés.
Az élő anyag lélek-kötése.

Mélyszántású szeretet.

Ölelés.
Az örökké próbára tett
lélek fergetegében.

A vers varázslata

Este, amikor elfáradtál,
s már semmi dolgod nincsen,
leveszed polcodról a könyvem:
s én vers leszek benned —
Mint egy szerelmes vallomás
a mandulafák alatt
a virágillatos teraszon
Szemiramisz függőkertjeiben.

Könyvjelző

A virágszálat
tedd friss vízbe,
ne hervadjon el!
Szirmaiban van az erő,
amely rád sugároz,
s éltet!
Ha
majd
lehullnak
szirmai,
ne
dobd
el,
kérelek,
a
nyomtatott
lapok,
mint
könyvjelzőt,
megőrzik
virágodat
a
múló
időben.

Brauch Magda

Örök titok

Van ilyen?

Azt mondják, előbb-utóbb minden titok kiderül.

Éppen mostanában jutott eszembe egy olyan eset, ami az ellenkezőjét bizonyítja.

Velem történt meg.

Negyedéves egyetemi hallgató koromban már túl voltunk a két egyetem egyesítésével és az előtte lezajlott „tisztogatásokkal”, az 1956 miatti megtorlásokkal járó állandó feszültségekkel teli hónapokon. Mi, akik „megúsztuk”, már nyugodtabban tudtunk a tanulásra, képzésre, kutatásra összpontosítani, ráadásul ehhez a bennlakás kényelme is hozzásegített. Már kinőttünk a „gólyasorból”, nem harminc-, hanem háromágyas kis szobákban laktunk. Szobatársainkat — természetesen — mi választhattuk meg.

Magam egy testvérpárral laktam együtt, és főleg abban egyeztünk — többek között —, hogy ők is „bagolytermészetűek” voltak, azaz fél éjszakákat töltöttek olvasással, tanulással, és, hozzám hasonlóan, belekóstoltak a tudományos kutatásba is. Kényelmesebb és kellemesebb szállást el sem tudtam képzelni, és ez ráadásul — ösztöndíjas lévén — ingyenes volt.

Aztán egy nap jött a villámcsapás a derült égből.

A bennlakás gondnoknője tudomásomra hozta, hogy azonnal át kell költözöm egy másik, ugyancsak háromágyas szobába.

Elképedve bámultam rá. Egyszerűen nem értettem.

— Miért?

— Azt nem mondhatom meg — válaszolt a hölgy, akivel különben barátságos viszonyban voltam.

— Ilyen nincs. Nem követtem el semmit, ami büntetést vonna maga után. De ha igen, mondják meg, hogy mit. Csak valami félreértésről lehet szó.

— Ez nem büntetés, hiszen az a szoba is háromágyas, és két évfolyamtársa lakik ott is. Mi kifogása van ellenük?

— Semmi. Illetve az, hogy ők koránfekvők, és ez számomra hátrány. Én most országos tudományos ülészakra készülök egy dolgozattal, és erre a fél éjszakáim rámennek. Zavarnám őket, vagy dolgozhatnék a folyosón. Ezt tanúsíthatja az évfolyamfelelős tanárnőm is. De ettől függetlenül sem fogadom el ezt az eljárást. Felháborító! Ön évek óta ismer engem. Mondja meg az okot!

A gondnoknő kínos helyzetbe került. Nem válaszolhatott. Bizonyára megtiltották neki. Sejtettem, honnan fúj a szél, de éppen ezért nem akartam engedelmeskedni.

— Tudom, hogy ez a rendelkezés nem öntől származik, de holnap délelőtt beszélek a tanárainnal, megkérem, igazolják: dolgozom, néha éjjel-nappal, nyugalomra van szükségem.

— Próbálja meg. Holnapig várhatunk — szolt a gondnoknő kissé megkönnyebbülve.

Még aznap este beszéltem „leendő” szobatársaimmal is, megkérdeztem: tudnak-e a dolgról. Tudták, persze, hiszen a harmadik szobatársukat is felszólították, hogy ürítse ki számomra a helyet, és költözzön egy másik szobába.

Együtt találgattuk az okot. Valamennyien úgy gondoltuk, hogy ez a rendelkezés nem a gondnoknőtől, de nem is az egyetemről származik. Valakit — valakit? — közülünk meg akarnak figyelteni, de kit (kiket) és kivel? És miért? Hiszen az '56-os „tetteinkért” már valamennyiünket elszámoltattak.

Újból kezdődtek az álmatlan éjszakák. De nem a tanulás vagy a munka miatt.

Másnap valóban tanárainhoz fordultam segítségért. Évfolyamfelelős tanárnőnk fel volt háborodva. Megnyugtató, hogy okvetlenül intézkedik, ez nem eljárás, a bennlakás nem börtön, hogy magyarázat nélkül helyezték át az embereket.

Nem tudom, kivel beszélt, hol érdeklődött, de másnap nagyon lehangoltan fogadott:

— Ne haragudjon, nagyon-nagyon sajnálom, de nem tudok segíteni.

— De miért kell átköltöznöm?

— Tényleg nem lehet megmondani.

Ez máig is titok. Később, miután elvégeztem az egyetemet, többször is találkoztam a tanárnővel, akkor talán már megkérdezhettem volna, hogy mi az, amit neki is el kellett titkolnia előttem. De akkor már nem volt érdekes, eszembe sem jutott.

Hiszen megoldottam. Több szerencsés körülménynek is köszönhettem, hogy azonnal ki tudtam költözni a bennlakásból: volt egy kis félretett pénzem, találtam egy idős asszonynál egy, a napokban megüresedett helyet, egy szobát, amit a néivel és egyik évfolyamtársammal osztottam meg. Senki sem akadályozott meg a kiköltözésben, de utána még hetekig nem tudtam megnyugodni. Attól tartottam, megtalálnak, visszaparancsolnak oda, ahová nem akartam beköltözni. Szerencsére nem kerestek.

De ha ennyire nem volt fontos, akkor miért kellett rémálommá tenni egy időre az életemet?

Ez az, ami örök titok marad számomra.

Azt hiszem, nincs is több titok az életemben.

Vagy van más is? Több is?

Az is lehetséges.

A Tihanyi Alapítólevél

Elsőéves egyetemista korunkban, kezdetben, nehezen tudtuk a tantárgyakat megkülönböztetni egymástól, annál is inkább, mert hosszú nevük volt: Bevezetés a nyelvtudományba, Bevezetés az irodalomtudományba, és így tovább. Úgy segítettünk ezen, hogy az egyes tárgyakat előadótanáraikról neveztük el: csehizmus, vámszerizmus (Csehi Gyula, Vámszer Márta neve után, szabadon).

A későbbiekben a tantárgyak száma egyre nőtt, de ez már nem okozott gondot. Talán mégis e kezdeti bizonytalanságnak tudható be, hogy ma már nem emlékszem pontosan, melyik tárgyból vállaltam el a Tihanyi Apátság Alapítóleveléről szóló szemináriumi dolgozatot. A becses nyelvemlékről ugyanis mind a régi magyar irodalom, mind a történeti nyelvtan kurzuson sokat beszélünk, hiszen az 1055-ből származó legrégebbi, egyben legértékesebb szórványemlékünk irodalmi és nyelvészeti szempontból egyaránt jelentős, bár akkor még nem is lehetett e kettőt különválasztani (szórványemléknek a latin szövegbe beágyazódó, beépülő magyar szavakat, helységneveket, ragos formákat stb. nevezzük). Ez a 11. század közepéről eredetiben fennmaradt nyelvemlék nemcsak igen korainak számít, hanem anyanyelvünk akkori fejlettségéről is hírt ad a kései utókornak.

Nem óhajtok itt most tudományos vagy akár csak népszerűsítő előadásba fogni e pótolhatatlan nyelvemlékünkéről — mert nem itt van a helye —, csupán azt kellett érzékeltetnem, hogy — mivel a dolgozat érdekében sokat foglalkoztam vele, minden föllelhető könyvészeti anyagot áttanulmányoztam — a Tihanyi Alapítólevelével valahogy a szívemhez nőtt, kicsit a magaménak éreztem. Azokban az években viszont annyi hasonló lelkesítő élményben volt részem, hogy az a szeminárium, amelyen e témával kapcsolatos dolgozattal valóban sikerült „kivágnom a rezet”, hamarosan feledésbe merült, hogy aztán sok-sok év elteltével az elraktározódott emlék két ízben is búvópatakként törjön újból a tudatom felszínére.

A múlt (20.) század hetvenes éveiben kétévenként engedélyezték a hatóságok a külföldre utazást, viszont már nem volt szükség egy távoli pesti rokonom vagy inkább barátom meghívó levelére. A köztünk lévő kapcsolat azonban megmaradt, sőt, meg is erősödött, amikor a korábban unokatestvérnek vállalt barátom főkönyvelő lett, és így, korlátlan használatra, gépkocsi és sofőr is kijárt neki (már nem emlékszem, hogy ő maga kényelemből nem vezetett, vagy nem volt jogosítványa). Így aztán alkalma nyílt arra, hogy az ott töltött idő alatt, hosszú hétvégeken bejárja velem az országot.

Vendéglátóm arra volt kíváncsi, hová kirándulnék első ízben a legszívesebben.
— Tihanyba — válaszoltam azonnal, habozás nélkül.

— Ki akarod próbálni a visszhangot? Azt mondják, már nem „működik”.

Bár nekem is eszembe jutott Csokonai verse is, az egykori szemináriumi emlék elevenedett föl elsősorban az eltelt mintegy 20 év távlatából, de ezt nem lehetett hirtelen elmagyarázni. Ezért szűkszavúan válaszoltam:

— Az apátság érdekel.

Miután körbekocsikáztuk félig-meddig az egész magyar tengert, úgy időzítettünk, hogy ebédidőben érjünk Tihanyba, és ott töltsünk néhány órát.

Lenyűgözve álltam az apátság bejárata előtt. Az ajtó két oldalán az Alapítólevél felnagyított másolata volt kifüggesztve latinul és magyarul — azaz magyar fordításban — teljesen egyforma betűkkel, kiemelések nélkül. Ezért nem tudom megmagyarázni, még ma sem, hogyan történhetett, hogy a legelső pillanatban az a szövegrész tűnt a szemembe, melyet az első magyar mondatként tartanak számon, bár csak mondatföredéknek nevezhető (vagy összefüggő szavaknak). Ez a „Fehérvárra menő hadútra” összeálló szöveg az akkori magyar nyelven még hat szóból állt, mivel a ragok nem kapcsolódtak a szavakhoz.

Bementünk a templomba, ahol már várták az érdeklődőket. Sajnálkozva világosítottak fel, hogy náluk csak a másolat nézhető meg.

— Igen, az eredeti Pannonhalmán van, de mi a másolatra is kíváncsiak vagyunk — válaszoltam.

Az ott dolgozó idegenvezető végignézett rajtam, mint aki kérdezni akar valamit, de lehet, hogy ezt csak én képzeltem így. Akkor, jóval fiatalabban, sem néztem ki tekintélyesebbnek, mint most vagy bármikor, sőt, a nyelvemlék fölé hajolva még a szemüvegemet is levettem, mert olvasni nem tudok vele. És hát végül is nem kérdezte meg, honnan van tudomásom az eredeti példány őrzőhelyéről (ami egyébként véletlenül szaladt ki a számon, de útítársaim figyelmét fölkeltettem vele a nyelvemlék iránt, és ennek valóban örültem).

Majdnem újabb húsz év elteltével — ezúttal teljesen véletlenül — a Győrhez közeli Pannonhalmára is eljutottam egy másik baráti társasággal.

Ezúttal egy odalátogató turistacsoporthoz csatlakozva mentünk be az apátság épületébe. Itt is rendkívül szolgálatkészen fogadtak.

— Nagyon örülök, hogy végre eredetiben láthatom ezt a nyelvemléket — szólaltam meg ismét eléggé önkéntelenül. Tihanyban csak a másolatot láttam — tettem hozzá magyarázatképpen.

— Még ez sem az eredeti — válaszolt mosolyogva a csoportot fogadó idegenvezető, miközben kitergette az okiratot. — Azt annyira féltjük, hogy elzárva tartjuk. Ha nem így tennénk, már rég elhasználódott volna.

Nem akartam hinni a fülemnek, pedig be kellett látnom, hogy ez így logikus és helyes. De nem tudtam beletörődni. Ezúttal nem szerénykedtem. Vagy harminc turista füle hallatára elmagyaráztam, hogy ki vagyok, és miért ragaszkodnék annyira az eredeti példány megtekintéséhez. Az eredményben persze nem reménykedtem, és számítottam a társaim felzúdulására is.

És csodák csodája — mindenki megértett (vagy senkit sem érdekelt annyira ez a dolog). A teremőr viszont bevezetett egy por- és papírszagú kicsi szobába. Ez az illat felerősödött, amikor kinyitotta egy régimódi szekrény fiókját, és onnan — nagyon óvatos mozdulatokkal — elővette és szétnyitotta számomra az alaposan megsárgult, és, a kímélet ellenére, kissé gyűrött, a szélein itt-ott már beszakadozott, de a szöveget hiánytalanul őrző nyelvemléket.

Akkor majdnem 950 éves volt.

Albert-Lőrincz Márton

(Egy régi barátnál)

Nem nevezném el, semmi nem jogosít fel arra,
hogy elnevezem kalandornak vagy hópehelynek,
nem is hatalmaztak fel arra, hogy elnevezem,
hiszen volt neki anyja, apja (választott nevek
viselőfattyá maga volt, maga)...

Nem nevezném meg, barátok voltunk, mint Winnetou és
Old Shatterhand, míg együtt jártunk a lányok után,
ameddig el nem görbültek, együtt velünk a zord,
kies gyergyói terek, és jöttek szembe, vele és
velem, a nagy világtelek...

Nem nevezném ki, nincs nekem hatalmam arra,
a politika nem ruházott fel engem ilyen
felelősséggel soha, inkább járatott ázott
ruhában, őt kinevezte egy nutriafarmra,
igazgatónak, nevetve...

Nem nevezném át, barátok voltunk, amikor még
kicsik voltak a terek s nagy a világ, közepe
volt még a világnak, oda most is kisétálok
némi nosztalgiával, hátha még rátalálok
névére a keresztfán...

(Az éter folyóiratában)

*„rohan a megkorbácsolt élet, kiszabott
csatornáiban tülekedik végig”*
Bárdos László: Voyeur

Nézegetem, olvasgatom az éter folyóiratát,
benne sok ismeretlen ember, s mindannyi költőbarát,
kézfogás nincs, csak éteri egymásra rácsodálkozás,
egymás irigy fürkészése, és sóvár begombolkozás,
de felém jön az éterben a rebbenet, a döbbenet,
mikor látom, olvasom, hogy elment, meghalt, múlttá lett
a sokszor együtt jelentkező költőtárs, egy idegen,
ki jót remélt és így haladt az egyszemélyes síneken.

Saitos Lajos

Hátadnak oltár

„Se könyv, se szó, se szeretet, se hit”
(Szemplér Ferenc)

A székelemek apostola emlékének

Se csillag, se kereszt —
se hátadnak feszülő oltár;
csak örökös kard- és kaszasuhintás,
villám- és ostorcsapás
oltalmazza/védi életed tüzét,
belesikrázva az éj legsötétebb
közepébe s a márványló Napba —
belesimulva/beleringva

robbanásra várva —
a se oltár, se kereszt,
se csillag ekrazitjába
kinyúlni/kimúlni vagy
éppen megmaradni,
ha már miriád év is kevés
volt — az örökkévalóságához.

Por Isten szemében

„valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemén”
Kányádi Sándor

Ó-időmben ásványkoromban
hol összeért földdel az ég
holt anyag voltam Isten szemében
ki értem könnyet ejtett éppen
így áradt a sós tengervíz széjjel
s fölībém algák garmadája a Nap-éjben
s lőn az egysejtűnek egy szuszra mája
s gyémántolt minden csigolyája
mígnem hegyekké kellett lennem
miriárd csillámból kifehérednem
s mielőtt megszült volna az anyám
előre számba vette minden porcikám
s mire a habok kitétek a szikre
tanújeléül az evilági létnek a nincsnek
keresztet formázott emberfiának Isten
s mire az öt seb földig kivérzett
bűnébe botlott a teremtett emberlélek

mert ki testével vét lélekben vétkezük
 terheként hordja ki az emberi kint
 s midőn ásvány leszek újra szállok —
 szállok teremőmhöz — a szemébe vissza
 s a porszemet az isteni könny fölissza.

Bognár Stefánia

Gyertyaláng

A gyertyaláng
 elillan, mint az élet.
 Egy év után
 nem hisszük, semmivé lett

az üstökös
 világító szárnyalása!
 Emlékezőn
 kapaszkodunk egymásba.

Értékeink
 tűz-szikrák közt születnek.
 S a szikra mind
 melenget, nem sebez meg.

Pára-kék

Ha tomboló nyarat lehel a pára-kék,
 a lég fehér arany, hihetnéd, élni jó,
 de lelkesen letört, beteg sirály sikolt.
 Ragyog a víz, az ég, neked hiába szép.

A fogvacogtató üres csendekre vágysz,
 hol összeér a múlt, jövő s kusza jelen,
 ezüst Luna-folyó ömöl el lényeden.
 Ne bánts, de értsd az elhagyott sirályt!

Napkoptató

Az életet ki kell pihenni
 folyón innen, a föld felett.
 Mindent érzünk, de nem fáj semmi,
 a céljaink is tétlenek.

Mikor a szó igénye elhagy,
 mert nincs, ki fűzhetné már tovább,
 szélfúttá felleg a gyakorlat,
 sütkérezünk, mint néma fák.

A napjaink homokszemekként
 peregnek el a semmibe,
 míg őrködünk. A lét s a nemlét
 határa elkopik bele.

Demeter Attila

Az út vége

Szép lassan odaértünk
ahová
századokon át
kétségbeesve
fejvesztve igyekeztünk
s közben nem vettük észre
hogy minden bálvány mögött
ott röhög a nagy semmi
és könyörtelenül
fúj a szél

Szép lassan elfelejtjük
a zöldülő ligetet
a fákat
a hegyek
magasztos csendjét
a mosolyt
a kézfogást
a csókot

mindent
amiben egykor hittünk
amibe kapaszkodtunk
és bízunk

Szép lassan elfelejtjük
mivégre volnánk
itt a Földön
már nem imádkozunk
tudományt színlelve
hazudunk új világot
új rendet

Őseink forognak a sírban
és könnyeikkel elárasztják
gyáva
megalkuvó
lelkünket

G. Szabó Ferenc

álom

ha bánatunk egyszer partra ér
mai rossz önmagába fullad
mosolyunk az ég haját díszíti
mint kislány csókja az Édes arcát

holnap sem vár senki meleg ebéddel
este is éhesek az örömök
mint napos csirke borús nappal
szabadságunk is kedvtelen

makacs üldözőink egyszer elfáradnak
az árnyak lemaradnak a hátunk mögött
és fénnel mossuk meg arcunkat
egy szelíd tavaszos hajnalon

kiülünk a csend partjára
hallgatjuk ahogy szerelmes verset
szaval az öreg szél
beolvadunk végre a csillagokba
és megismerjük ami szép

Fülöp Kálmán

Kilincs

Ha mégsem túlélés, vagy mégis	a puszta lét vélt kosarában	valamit keres elgyötörten	akár egy téves csengetésen
a változás pikáns csemer	egy kéz remegve téved el	belül nevet a balga nincs —	idő marta rozsdás kilincs.

Magunkban hordozzuk

Elgyötörten szorongatom
sovány kezemben
a tegnaptól maradt
perceket,

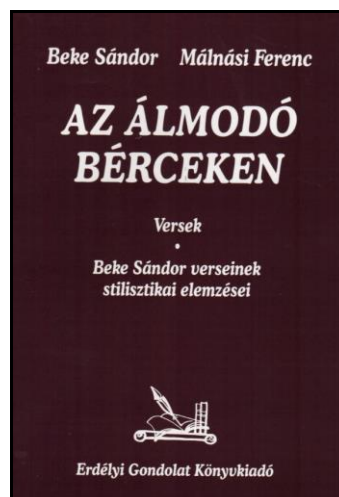
nem engedem el,
vádol a csendem,
félek, a titok
eltemet,

talán csak képzelgés
a bennünk rekedt
igazság, a feléd
mutató lábnyomok,

a nappalok rendjén
megbékélve a mával
magunkban hordozzuk
a tegnapot.

Kiadványaink

2016-ban megjelent

Szász András

Malom a Barátka völgyében

A Nyugati-Kárpátok egyik félreeső zugában, két hegy közé zárva, sebes vízű hegyi patak kerülgeti a medrébe zuhant hatalmas sziklákat. A völgy torkolatában medre kiszélesedik, vize lelassul, hogy illendőképp üdvözölhesse méltóságteljes hömpölygéssel érkező testvérét, a Sebes-Köröst, amelybe beleömlik. A két folyóvíz találkozásánál az Árpádok korában kolostor állt. Fehér csuhás lakói a távoli Franciahonból érkeztek a környékre, hogy terjesszék az új hitet a vadonban élő népek között, akik a fehér ruhás szerzetesekről Barátkának nevezték el a patakot. A hosszú, lakatlan völgy közepe táján korhadt vízimalom őrködik a környék csendje fölött. A vastag gerendákból összerótt épület roskatagon hajlik a szilajon nyargaló Barátka fölé, melynek vize a malomárok végén harsogva hullik a mélybe. A malom fölötti lejtős udvar végében omladozó, kék házikó lapul a léckerítésig lenyúló erdő fainak védelmében. A kis házban mindent vastagon borít a por s a pókháló. Két szobájának szerény bútorzata: egy-egy zöldre festett ágy, szekrény, néhány szék és egy hosszú, támlás pad. Az asztal fölött kormos petróleumlámpa lóg a meghajlott mennyezetről. A falakon foszladozó görögkeleti naptárak, megfakult fényképek s néhány bizánciasan ijesztő szentkép, ikon. Mondják, egykor idős román házaspár lakta a malmot és a kis házikót. Anuca néni hetvenhét, Gyuri bácsi nyolcvannégy éves volt, amikor elment. Akkor már évek óta egyedül éltek a magányos völgyben. A malmot, mely már akkor sem őrlött, még Gyuri bácsi dédapja építette, valamikor a 19. század derekán. Legkisebb fiuk, Sandu nyolc évvel haláluk előtt hagyta el őket.

Élesdre költözött feleségével és két gyermekével. Négy idősebb testvére már jóval előbb. Eleinte még vissza-visszajártak idős szüleikhez. Idővel aztán egyre ritkultak a látogatások... Olykor vittek az öregeknek egyet, s más: kenyeret, cukrot, olajat, szappant, aprítottak egy kis tűzrevalót, kaszáltak néhány sornyt, s már mentek is... Intézték dolgaikat, élték saját életüket. Őket nem kötötte meg a táj. A két öreg szerényen élt. Tenyéryni kaszáló, kis krumpliföld, kevéske kukorica, egy malac, néhány tyúk, ez volt mindenük. Nyaranta kirándulók vetődtek a malomhoz. Ittak a Barátka vizéből, ültek egy keveset, elmondták, mi újság a világban. Aztán hetekig nem láttak senkit. A nagy, hosszú teleken néha lejött a hegyekből egy-egy farkas vagy vaddisznó, ember nem igen fordult meg arrafelé. Gyuri bácsi évtizedekig a vársonkolyosi bányában dolgozott. Vájárként kezdte, művezetőként végezte. Hétvégeken, amikor letelt a munkaidő, gyalog kelt át a hegyeken. Közben Anuca néni ellátta a ház körüli teendőket: őrlött, kaszált, etette a jószágokat, nevelte az öt gyereket. Az ötvenes években Gyuri bácsi belépett a kommunista pártba. Néhány évig párttitkár is volt. Aztán egyszer Élesden találkozott egy pünkösdistá emberrel. Az idegen sokat beszélt hitről, Istenről, a Bib-

liáról, végül elhívta Gyuri bácsit a gyülekezetbe. Észre se vette és megváltozott az élete. Másként kezdte nézni a dolgokat, másként viszonyult az emberekhez. Végül ő is pünkösdista lett. Egy évvel később Anuca néni is megkeresztelkedett. Gyuri bácsit kirúgták a pártból, nemsokára szilikózist kapott és leszázalékolták. Az idős házaspár azonban nem bánkódott. Ugyanolyan békességgel élték mindennapjaikat, mint korábban... Csak a vasárnapok törték meg a hétköznapiok egyhangúságát. Olyankor a két öreg már kora reggel ünneplőbe öltözött. Megtették a jószágot, aztán nekivágtak a ház mögötti meredélynek. Fent a hegyen, Dámison, kis pünkösdista gyülekezet várta őket. Az volt a két öreg családja. Isten kicsiny házában, hittestvéreik között mindig jól érezték magukat. Nem volt rádiójuk, se tévéjük, esténként a Bibliát olvasták. Már betéve tudták minden sorát, mégse teltek be vele. A Szentírás adta számukra az erőt, Isten közelsége enyhítette némiképp magányuk szomorúságát. A nyolcvanas évek egyik reggelén Gyuri bácsi nem ébredt fel. Ott feküdt ágyában hideg merevséggel, csak vértelen, sápadt arcán tükröződött egyfajta rejtélyes mosoly. Anuca néni csendben eltemette, két hét múlva aztán maga is követte idős párját. Korhadó fejfáik ma is ott állnak a dámsi hegytető virágzó tisztásának szélén.

Három hónappal haláluk után tomboló erejű vihar söpört végig a völgyön. Az orkán útnyi csapást tarolt magának a hegyoldalt borító rengetegben. Nyomát egymáson heverő, derékba tört, gyökerestől kitépett fák jelezték. Az öreg malom sokáig ellenállt, végül fáradtan megadta magát, s recsegve-ropogva beleroskadt a Barátkába. Azóta üresen áll a ház. Udvarát felverte a gyom, a dudva, az idős házaspárt lassan elfelejtették. Már csak néhány környékbeli öreg emlékezik rájuk. De emlékeznek a fák, a sziklák, az erdő vadjai s a szilajon nyargaló, kis patak. Nyomaikat valahol még őrzi a rengeteg erdő, mélyen elrejtve a kíváncsiskodók szeme elől...

Ráduly János

Haikuk

Gyűjtők

Már mindent gyűjtök:
Beletörődéssel a
Fájdalmakat is.

Tamásiról

Derűbe fogant
Gondolataid minket
Tisztára mosnak.

Zenélő kutak

A gyermekkorom
Mélységei: örökkön
Zenélő kutak.

Nem fázom

Tél van. Nem fázom:
Takaródzom gyönyörű
Emlékeiddel.

Ugye

Arc-ráncaim közt,
Ugye, rátaláltok majd
Halk mosolyomra.

Bencze Mihály

Atheneum

Kint a közöny húrokat penget, bent a szabadság fegyvertelen,
Elmosódik a plakáton a névtelen tömeg, embertelen
Mint a legyőzött sereg, meddő lakói egy metropolisznak.
Kirabolt arcok, újjászületett hitért századokat várnak,
Frakkban érkezik a lelkiismeret, vagy páros havazással,
Vergődik a képzelet, beront az ajtón egy gyors villanással.
Tücskök és hangyák mézben egyek lesznek, a tarisznyák üresek,
Tiltott szerelmek karzaton virulnak, lombhullató füzesek.

Egy beintés és elindul a zápor, kiégnek a kvarclámpák,
Kikövezik a látóhatárt, tündérekké válnak a banyák.
Varázslók rabul ejtik a vonókat, húr csattan, mint az átok,
Kardcsapásként suhan a vágy, megelőz csendet és távolságot.
Szobrászkodik a karmester, égve röpködnek a fémforgácsok,
Kőművesek falfehérek, feszegetik az eget az ácsok.
Zölden vérzik a nyár, csillagot tüszentenek a kormos álmok,
Csilingel a hold, de vadul verik a patkót a lókovácsok.

Feltámadás harmadnapján indulót zengnek a réz harsonák,
A fogant időt vulkánok tisztítótüzében koronázzák.
Zörgő brácsák fölött kötél táncos, korhadt hárfán egyensúlyoz,
Ordít arcán a zuhanás gögje, böngője törött, nem túloz.
Zsákban futnak az akkordok, cselló leveti halotti maszkját,
Hegedűre tűzött évszakok festik a közömbösség arcát.
Bereked az angolkürt, a kottán marhavagonok futnak át,
Leengedett sorompó között kattog a csend, nem leli mását.

Ósdi gondolatok tűzfalán vakolatot bont a pergődob,
Fűzött igazakkal összeférceli a mindenséget, oszlop
Emelkedik, rajta szárnyra gyúlt madár foltozza az éveket,
Kiürített játékdobozban tuba horkol, nem kap érveket.
Fagott hamis hangot fogott, és belebotlott a kontrafagott,
Kitört a zűrzavar, sápadt piccolo itt hagyott csapat-papot.
Délkörök mentén dörömböl az üstdob, végtelenbe menekül,
Páholy magánya atomokra hull, árnyékszéken a nagydob ül.

Felsikolt a klarinét, hát meddig tart ez a szkizofrén refrén?

Parancsra lendül valami az égnek, lázadás vagy csak repkény?
 Testrészek félhangos jajgatása, kilóg a forró összhangból.
 Fuvola fénytelenül karcolja a tájat, nyikorog daczból.
 Védelem nincs, minden égitestre ablakot nyit a fájdalom.
 Bejárja a hit szakadékait, de meggyóntat a cimbalom.
 Lámpa fényes ökle sújt, az idő csak piruló harangjáték,
 Szilveszteri koncert véget ért, lassan emlékké fagy a tajték.

(Csernátfalu, 2016. december 31.)

Csatáné Bartha Irénke

Húsvét hajnalán

Levett kalappal
 köszönt az ég,
 és ráncstalanná simul
 az út lábad elé,
 körötte kíváncsi-zölddé
 cseperedik a remény,
 bokrok, fák
 virágzuhataggal
 sietnek feléd...

Húsvét hajnalán
 jöjj be hozzám,
 ébressz megbocsátó
 szeretettel:
 a hajnali derengésben
 ünnepi palástod
 gombozd ki
 sziromló rügyekkel,
 a lélek békesség-pázsitjára
 permetezd örömharmattá
 a feltámadás hitét,
 ibolyák, tulipánok

csokrozzák sziromlobogássá
 a lelkesedés örömét!

Húsvéthajnali tájon
 lepkekönnyű saruddal
 óvatosan lépkedj,
 figyelmeztess a feketerigót:
 verdeső szárnya
 gyászlobogóját
 fejed fölé ne lobogózza már,
 s kicsorduló véred
 szent fájdalmát
 se szedegesse a Júdás-pénzből
 az a gyászruhás madár...

Utadat s hitünket
 lobogózd ünnepire,
 guruljon szerteszét
 megszentelt harangszóval
 a húsvéti varázsillat
 kora hajnali ébredésben!

Márton Károly

Egy vágyam maradt

Bobory Zoltánnak

Amire vágytak, elértem,
Hogy születésem túléljem.
Nekem is egy vágyam maradt:
Túléljem a halálomat.

Alapkőletétel

Egy követ találtak bennem,
Érzem, a Fennvaló keze...
Porrá válásomnak megvolt
Az alapkőletétele.

Tanított az élet

Tanított az élet,
Nem volt mostoha,
S le-lesújtott mégis
Rám az ostora.

Mikes Kelemen ismeretlen levele

Édes Néném, itt Rodostóban
Gazdám népéről álmodik,
Egy eltékozolt országot lát,
Felkeltében is szomorkodik.

Este a csillagokat nézi,
És nem üzennek semmi jobbat,
Keserűség gombócát nyeli,
De szemében remény-tűz lobban.

Ráduly János

Félperces történetek

A patika éltet

Láttam, Vencel közeledik felém, meg-megáll, nagyot szippant a levegőből, jobb kezével többször is a szívéhez kap. Mondja: Megyek a patikába, alig kapok levegőt, asztmás vagyok, friss gyógyszerre van szükségem. Úgy vagyok, mint a régi öregek: engem is a patika éltet, ott költöm el a kicsi nyugdíj-pénzemet.

Mehet a francba

Úgy látom, összegezte Károly barátom a kiadós beszélgetést, hogy a mai fiatalok egy része nem készül fel kellőképpen az életre. Tökéletesen érvényes rájuk a régi mondás: aki húsz éves korában nem legény, harmincban nem családos, negyvenben nem gazda, ötvenben már mehet a francba.

Bizony fontosak

Te, mondja a kedves barátom, könyvespolcaidon nagy irodalmi szerzők munkáit látom: Szofoklész, Boccaccio, Dante, Goethe, Puskin. Te ezeket régesrég elolvastad. Miért fontosak?

Bizony fontosak: jelzik, illetve őrzik tájékozottságomat. És persze, emberi teljességemet is.

A szomszéd kertje

Huba és Mari, a fiatal házaspár, kézen-fogva mentek az utcán. Találkoztak Egonnal, üdvözölték egymást. Egon dicsérni kezdte Mari frizuráját: dús a hajad, friss az arcod, szép vagy. Huba gyanúsan pillantott Egonra. Megjegyezte: Látom, te is tudod, akár az öregek, hogy a szomszéd kertje mindig zöldebb a másokénál.

Nem ugrott be

Egyik adatközlőmmel, Jóska bácsival számolgattuk, hány találós kérdést mondott el. Azt mondta: Megszámolhatatlan, mert ebben a pillanatban is mondok egyet: Bocskorban, csizmában sétál. Mi az? Kaptam gondolkodási időt, hiába. Pedig egyszerű, nevetgélt Jóska bácsi, a suszter egyik szerszámának a neve: *ár*, amivel lyukaszt.

Szente B. Levente

Apa, milyen élet ez?

csak azt akarom mondani,
hogy kétezer tizenhétben,
munkába menet, sokszor
azon gondolkodom,
kávéra, cigire sincs pénzem,
lakbérre, számlákra is alig futja,
örülünk, ha kenyér, szalámi, tojás,
néha egy kevéske hús, leárazott zöldség jut,
semmi gyümölcs, szezonban egekben az ára,
mondja meg valaki, hová bújjak, ha esténként
megkérdezi a fiam: Apa, milyen élet ez?
igen, milyen, én is ezt kérdezem
magamtól, másoktól, a világtól,
a néma és törvényhozó szarkáktól,
hogy mondják meg,
milyen élet ez,
amikor megöl a szégyen,
stressz emészti lelkét az embernek,
gyermekednek jövőt, mit mutatsz,
adni ha nem tudsz,
alig negyvenöt évesen.

Pethő László Árpád

Vakulás

Lassan elfognak
a felhők is alólunk
szemernyi vétek —

szemünk láttára
behorpadt szüggel üget
a vak bányaló

lefelé szárnyal-
va a bálók tűzében
hajszoltan együtt

feltartott fejünk
kaszabolja látásunk
vakulás velünk.

Ilyés András Zsolt

Keselyúk a múzsán

A közöny teperte le, nem a kritika,
hozzá hasonlókat a világgóg ritkítja,
néhány kézlegyintést még kiérdemelt,
mielőtt a hűtlen kortárs végleg rátérdelt.
Feküdt magatehetetlen, de mosolyogva,
ő döntött így, önként dalolva
a szépről, a valódi csodákról,
és a kisodródott jobb világról.
Szerelmet adott, de nem piroslámpást,
e bűnéért nem járt megbocsájtás,
kihült csókoktól kékült az ajka,
senki sem volt, aki letakarja.

Márton Tímea

Köd-bújócska

Hívogató a köd,
tejszínhab a beton fölött.
Ha most eltűnnék benne,
vajon lenne-e valaki,
aki annyira szeret,
hogyan megkeresne?

Azt hittem...

Azt hittem, hogy a szerelem az alkony,
a Napkirály átkos halála —
De ahányszor látom arcodon mosolyod,
tincseidnek tűzszínű vörösében
— a vértenger bársony hullámai között —
mintha életem hajnalát fedezném fel.

Nagy László Mihály

Csodabogár

Marcival ültél kinn a kertvendéglőben.

A vacsora előtti pálinkát itáttok, nehogy azt higgye majd a gyomor, hogy a kutya ette meg a vacsorát. Kellemes idő volt, a hőség elment lefeküdni. Gyenge szellő lengedezett, a kánikula másnapra halasztotta feladatait. Marci szólt, hogy csendben fordulj meg, nézd, mi történik.

Egy ötven év körüli emberke a portékái mögül kivett egy matracot, odavitte a „pléhtehén”, a tejsautomata mögé, az eresz alá, aztán visszacammogott, és egy nagy hátizsákot hozott. Ebből lepedőt, párnát, paplant és pizsamát kurkászott elő. Megvetette az ágát, majd a kerthelyiség végéből egy széket hozott és tett az ágya lábához.

Törülközővel és szappannal bement a piac közepén levő csaphoz, és derékig lemosakodott. Visszajövet a kocsmából vett egy sört, és kért egy hamuzót. Majd a „hálósobájában” pizsamára vetkőzött, rágyújtott, elpöfékelte cigijét, megitta sörét. Befele fordult, eligazította a paplant, és Nyugodalmos jóccakát! jeligével az álom csatamezőire vándorolt.

— Na, látod, ezt teszi minden este. Te háttal ülsz, azért nem láttad. Senkit nem zavar, a pléhtehén farka alatt van, baja nem esik. A piacot este bezárják, az éjszakai őrző tud róla, állítólag egy késő őszi éjszakán, amikor járőröztek, le volt csúszva róla a paplan, és betakarták. A portékája jó, nem kér sokat. Amikor felkel, rendbe szedi magát, megnézi, a többiek mit mennyiért árulnak, s egy kicsivel kevesebbet adja. Olténiából jár ide évek óta, annyit már tud magyarul, hogy az idősebbekkel és a gyerkőcökkel magyarul beszéljen.

Elmélkedsz, s tetszik a csodabogár. Indulnátok, amikor a vendéglős Ildikó kihoz egy pillepalackot, s magyarázatot fűz hozzá:

— Ez a Gligoré, reggel, amikor felkel, semmi nincs nyitva, én összegyűjtöm, ami a kétliteres üdítőpalackok alján marad, s odateszem az ágya mellé, legyen amit reggel meginni. Ő minden este a portékából megmaradt, el nem adott maradékot egy zacskóban behozza, hogy legyen zöldségem a vacsorához. Ilyen az élet, de működik. A franciák mondják: *szé la vi, szé la guerre*. Ez a „vi”, az élet. Minek háborúzzunk, mindenki, aki a dolgát végzi, az életéért teszi. Nem „la guerre”, nem láger. Maga az élet.
